

DE GEESTEN VAN TER WELLE

De geesten van Ter Welle
Karen Dierickx

Eerste druk: september 2017

© 2017, Karen Dierickx en Van Halewyck
Van Halewyck maakt deel uit van Pelckmans uitgevers nv
www.pelckmansuitgevers.be
Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmthout, België

Boekverzorging: Peer De Maeyer
Coverillustratie: Ronald Heuninck

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopieerrechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op www.reprobel.be.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored or made public by any means whatsoever, whether electronic or mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

Schutblad vooraan en schutblad achteraan:
beelden afkomstig uit gemeentearchief Beveren.

D/2017/7104/81
ISBN 978 94 6131 744 5
NUR 284

vanhalewyck.be

 [vanhalewyck](https://www.facebook.com/vanhalewyck)
 [vanhalewyck](https://twitter.com/vanhalewyck)
 [van_halewyck](https://www.instagram.com/van_halewyck)

KAREN DIERICKX

DIE
GIESTEN
— VAN —
TER
WIELLE

Van Halewyck

Fragment uit het zeventiende-eeuwse Land van Beveren.
Gravure van Lucas Vostermans

INHOUD

DEEL 1.	
LYNEKE – CATALINA	9
DEEL 2.	
NELIS – CORNEEL	85
DEEL 3.	
JOHANNA	157
NAWOORD	219

DEEL 1

LYNIEKIE

CATALINA

OM TOCH VERDER. KOM BINNEN. Nog een stap en je bent er. Doe het nu maar; wees niet bang.

Wees welgekomen, jij die Hof ter Welle betreedt. Kijk op je gemak wat rond, bewonder de schoonheid die uitgaat van dit kasteel en laat het op je inwerken. Voel hoe het leven hier moet zijn geweest in een tijd die ver voor de jouwe ligt. Luister dan naar mijn verhaal. Je hebt er geen idee van hoe lang ik naar dit moment heb uitgekeken, al stelt tijd voor ons niet zoveel voor: wij geesten leven in de eeuwigheid.

Nee, loop niet weg! Ik begrijp dat je schrikt, maar geloof me, er is geen reden om bang te zijn. Ja, het is een geest die tot je spreekt, maar ik heb geen kwaad in de zin. Ik ben altijd een zachtaardige persoon geweest en ik heb een mooi leven gehad. Ik wil me op niemand wreken. Het enige wat ik wil, is mijn verhaal vertellen en daarom ben ik wat ongeduldig, meer niet.

Want ik zag het meteen: jij bent bijzonder. Jij vangt mijn stem op, en dat is iets waar niet iedereen toe in staat is of voor openstaat. Ik heb het nochtans meer dan eens geprobeerd. Na vele jaren zonder menselijke bezoekers is hier de laatste tijd veel volk gepasseerd. Geen van hen stond open voor mij. Zij kwamen hier om te kloppen en te zagen, af te breken en weer op te bouwen. Ze bestreken de muren en legden vloeren, schikten meubels en schilderijen, en bekeken daarna het resultaat van hun werk. Met dat alles hadden ze het te druk om mijn aanwezigheid op te merken, al week ik geen millimeter van hun zijde en hield ik hen nauwlettend in de gaten. Meer dan eens fluisterde ik hen iets toe, of probeerde ik op een andere manier mijn aanwezigheid kenbaar te maken. Je zou eens moeten weten hoeveel spullen hier op onverklaarbare wijze verdwenen of op een andere plaats opdoken, hoeveel deuren er dichtwaaiden, ook al was het windstil, en hoeveel gefluister en gezucht hier soms in de lucht hing. Nooit dachten ze daarbij aan mij. De tekens die ik hen zond deden ze af als verbeelding of onoplettendheid. En schoot de gedachte aan geesten op een onbewaakt moment toch eens door hun hoofd, dan verwierpen ze die meteen. ‘Geesten bestaan niet.’

Onzin natuurlijk, wij bestaan wel. En hoe. Wat die niet-gelovers niet beseffen is dat de kans groot is dat ook zij op een dag als geest zullen eindigen. Nadat we ons sterfelijk leven hebben ingeruild voor het eeuwige, blijven wij immers voortbestaan, zij het in een andere gedaante en het merendeel van de tijd slapend. Wij, zachtaardige geesten, vallen in slaap als niemand aandacht aan ons schenkt. Maar de meesten van ons blijven op de plek waar we de geluk-

kigste momenten van dat sterfelijke leven hebben beleefd of waar we de meeste tijd hebben doorgebracht.

Wat die ongelovige mensen al evenmin doorhebben is dat sommige plaatsen en gebouwen zo oud zijn dat ze vol geschiedenis zitten, en dat al die verhalen in de stenen en in de muren zijn gekropen, in het voegsel en in de dakspanten van de huizen waarbij ze horen. Soms beladen die verhalen een gebouw zo erg dat het bezwijkt onder het gewicht van het verleden. Dan buigen de muren door, brokkelt het voegsel af, versplinteren de dakspanten.

Zo ging het ook met dit kasteel. Omdat niemand onze verhalen opving, verzwaarden we het. Wie goed luisterde, had nochtans tussen het dansen van de bladeren aan de bomen of het zingen van de wind rond de daken stemmen kunnen opvangen. Het kirren van spelende kinderen bijvoorbeeld. En wie goed had gekeken, had op sommige dagen pasgewassen lakens kunnen zien wapperen, of achter een van de ramen een figuur zien verschijnen, of de luiken aan de ramen zien opengaan of gesloten zien worden.

Het is eigen aan de mens om het grootste deel van zijn leven half blind en half doof door te brengen, denk ik dan. De mens is zo druk bezig met zijn eigen, aardse beslommeringen en bezigheden dat zoveel zaken hem ontgaan. Dat is geen verwijt, ik zal wel niet anders geweest zijn in mijn tijd. En was dat wel zo geweest – als ik wel stemmen had gehoord, bedoel ik – had ik het nooit durven toegeven uit vrees te eindigen als mijn moeder. Of ligt het aan de tijd waarin een mens terechtkomt? Die kiezen we immers niet zelf, en sommige perioden in de geschiedenis zijn woeliger dan andere. En rumoer leidt weleens af van wat geweest is.

Hoe dan ook: ik ben hier, en ik ben hier niet alleen. Als je ons zou kunnen zien, zou je er versteld van staan met hoeveel we hier zijn. Toen ik hier als jong meisje toekwam, woonden hier namelijk al heel wat geesten. Dit kasteel werd al lang voor ons bewoond, zelfs nog voor de familie Vilain in de 14de en 15de eeuw. In de jaren 1500 woonden hier telgen van de familie Van Pottelsberghe, tot het in 1599 in het bezit kwam van de familie Del Plano, welgestelde Spaanse kooplieden uit Antwerpen die zich wisten op te werken tot leden van de plaatselijke elite. Iets meer dan honderd jaar was Hof ter Welle in het bezit van dit adellijke geslacht en het is bij hen dat mijn verhaal zich afspeelt.

Waarom die andere geesten zich dan niet laten horen, vraag je je af? Geen idee. Ik veronderstel dat zij niet zo'n drang voelen om hun verhaal te vertellen en dat zij gewoon verder slapen.

Maar ik wil je niet overvallen. Daarom vraag ik het heel beleefd: wil je me toestaan om je even te vergezellen, om wat rond je te zweven en mijn verhaal in je oor te fluisteren, het verhaal van hoe ik op Hof ter Welle terechtkwam en over mijn tijd hier? Ik moet je wel waarschuwen: het komt hier en daar misschien wat onwaarschijnlijk over, maar in het leven gebeuren nu eenmaal onverwachte en onwaarschijnlijke dingen. Ook ik kon op sommige momenten amper geloven dat wat me overkwam echt gebeurde.

Dus? Wat zeg je? Luister je?

Mijn verhaal begint op een plaats hier zo'n twee dagreizen vandaan, in de schaduw van het machtige paleis op de Coudenberg. Het was in het jaar 1625 en ik was ongeveer even oud als jij nu.

In die tijd was ik een sprietig meisje met een smal en bleek gezicht. Mijn ogen hadden dezelfde kleur als een dik wolkenpak net voor een stortbui losbreekt, en op mijn hoofd groeide een wilde bos haar die twijfelde tussen kastanjebruin en roestig oranje. Dat bleke en grijze had ik van mijn vader, het felle in mijn ogen en de kleurschakeringen in mijn haar, die wisselden met het invallende licht, van mijn moeder. Van haar had ik ook mijn hoofd vol dromen, mijn vader had me dan weer zijn plichtsbesef nagelaten. ‘Doe wat je moet doen’, peperde hij ons van kleins af in.

Ik moest er vaak aan terugdenken toen hij wegviel en moeder er alleen voor kwam te staan. Vanaf dan kwam er ook heel wat op mijn schouders terecht. Terwijl moeder noodgedwongen de plaats innam van vader en zich op haar beurt te pletter werkte op het erf van boer Geeraert, werd van mij verwacht dat ik het huishouden en de zorg voor mijn jongere broers op mij nam. En dat deed ik ook, al volgde mijn hart niet altijd. Er waren momenten dat de vlam van misnoegen en ontevredenheid zo hard in me oplaaide dat ik bijna wegteerde van woede. Dan werd ik zo boos op alles en iedereen dat ik eender wie dan de pech had mijn pad te kruisen zo’n schop onder zijn kont had gegeven dat die vijf dagen niet kon gaan zitten. Dan dacht ik terug aan hoe mijn leven was geweest voor vader vertrappeld werd door het op hol geslagen paard van boer Geeraert. Toen ging ik nog naar school, leerde ik lezen, schrijven, rekenen en de catechismus. En wanneer ik geen les had, dan hielp ik moeder met het bereiden van haar kruidendranken en zalven. Dan zaten zij en ik gebogen over haar boeken, plozen we alle kennis die er op die bladzijden bewaard werd uit, en kweekten,

droogden en vermaalden die geneeskrachtige planten zelf, die slechts met mondjesmaat hun geheimen aan ons prijs-gaven. We deden het voor onszelf, uit leergierigheid, maar ook om er anderen mee te helpen.

‘Oude kennis mag niet verloren gaan’, zei moeder altijd. ‘Dat is zo zonde.’

Zelf had ze als klein meisje gezien hoe haar moeder de juiste planten en ingrediënten wist te vinden om er smeersels en brouwsels mee te bereiden om de soldaten van het leger van de koning te genezen of hun pijnen en heimwee te verlichten. Haar moeder was een van de vele zoetelaarsters die met het leger optrok om eten en drank en andere spullen te verkopen aan de soldaten. Op die manier leerde ze een van die Spaanse soldaten beter kennen en lief te hebben. Ze volgde hem en het leger overal, zelfs toen ze een dochter kreeg, mijn moeder. Het was een vrij leven en mijn moeder genoot van elke minuut. Het duurde tot op de dag dat duidelijk werd dat zelfs hun pleisters en goede zorgen geen vat hadden op het voortwoekerende vuur in het been van haar vader. Hij overleefde het, maar zijn been moest hij opofferen. En toen zat het rondtrekkende soldatenleven erop. Ze gingen in een dorp in de buurt van Brussel wonen en probeerden zich in te passen in het leven van mensen die generatie na generatie verbonden zijn met een welbepaalde plaats. Maar een zwerversziel laat zich niet zo makkelijk vastklinken aan één plek. Bovendien bleef haar vader, die de rest van zijn leven geplaagd werd door fantoompijnen die hij probeerde te bestrijden door het kauwen van wilgenbast, hunkeren naar zijn geboortegrond. Zo sprak hij enkel Spaans met zijn dochter, en later ook met ons.

Mijn moeder had het rusteloze van haar kinderjaren nooit helemaal van zich kunnen afschudden. Ik wist dat zij er zo weer op uit zou trekken als ze niet zo gebonden was geweest. 's Avonds rond het vuur vertelde ze ons over haar zwerftochten van vroeger en dan leerde ze ons liedjes in alle denkbare talen. 'Din dirin din', een oud Spaans lied over een jong meisje dat op een vroege ochtend een nachtegaal hoort zingen en hem vraagt een boodschap aan haar geliefde over te brengen, namelijk dat ze hem niet meer kan zien omdat ze getrouwd is, was onze favoriet. Dan dansten we in het rond en waanden we ons even in andere oorden en andere tijden.

De laatste maanden klonk moeders stem bij het zingen van 'Din dirin din' weemoediger dan anders. Daardoor wist ik dat ook voor haar de situatie waarin we waren komen vast te zitten verre van gemakkelijk was. Daarom dacht ik aan haar als ik me weer eens opgesloten voelde en onheus behandeld door het lot. Dan dacht ik eraan hoe zij zich de hele dag moest laten afsnauwen en zich moest uitsloven voor vrouwe Jacquemyne, de nieuwe vrouw van boer Geeraert, en haar gemene dochter Isabeau. Die kenau had niet alleen mijn moeder in de tang, maar ook boer Geeraert. Hoewel die vroeger zijn ogen niet van haar kon afhouden, durfde hij mijn moeder niet eens meer aan te kijken, laat staan dat hij het voor haar durfde op te nemen. En dan schikte ik me weer in mijn rol van voorbeeldige dochter en runde ik het huishouden. Groot was het niet, ons huis, twee kamers telde het, maar mijn plichtsbesef maakte er een erezaak van dat het er op elk moment van de dag net en verzorgd bij lag. De kasten en tafel waren gesneden uit eikenhout en fraai versierd. Minstens een keer per week haalde ik het stof van

de kast en na elke maaltijd waste ik de tafel af. Elke dag bezemde ik de met zand bestrooide vloer en maakte er patronen in. Ook de mat aan de deur klopte ik elke dag uit. Verder zette ik pisdoeken van Nelis, mijn broertje van tien maanden, in de week, waste en verstelde onze kleren, onderhield de kruidentuin van moeder – ik wiede onkruid, snoeide de laurier- en de rozemarijnstruiken –, stutte wankele planten en zorgde voor mijn broer nu moeder daar geen tijd meer voor had. Verder kookte ik elke ochtend soep of pap, die ik 's middags naar moeder en naar Joos bracht, mijn andere broer, die bij Mathijs de mandenmaker werkte.

Ook die dag ging het zo. Ik bracht de pap op smaak, goot die in twee kannetjes, knoopte de draagdoek voor Nelis om, legde hem erin en ging op pad.

Naar moeder was het niet ver, we woonden naast de boomgaard van boer Geeraert en het was daar dat ik haar vond. Voor de vierde dag op rij was ze peren aan het plukken.

‘Uw pap, moeder’, zei ik terwijl ik onderaan de krakkemikige ladder ging staan en naar haar opkeek. De voorgaande dagen had de regen haar gestriemd, maar nu brak een flauw septemberzonnetje door dat het rood in haar haar deed opvlammen terwijl een darte bries aan haar rokken trok.

‘Zet maar neer’, zei moeder, zonder haar ogen van de peren los te maken.

‘Maar u moet toch ook even rusten.’

‘Niet zolang de ogen van vrouwe Jacquemyne in mijn rug branden.’

Ik keek om, speurde in de richting van de boerderij, en jawel, daar stond ze, met haar handen op haar heupen. Ze

stond links van de schuur, en wie stond er aan de rechterkant naar ons te kijken? Boer Geeraert. Hij zag zijn vrouw niet, maar zij zag hem wel. Als kaatsballen sprongen haar ogen van mijn moeder naar haar man en terug. Als vrouwe Jacquemyne niet zo'n jaloers kreng was geweest, had het amusant kunnen zijn. Nu was het alleen maar eng. Ik zei het tegen moeder en zij zei gelaten dat ze het wist.

'Ik wou dat vrouwe Jacquemyne verdween', zei ik toen.
'En die heks van een Isabeau ook.'

'Zeg dat maar niet te luid, meisje.'

'Het is toch waar?'

'Je kunt niet zomaar iemand beschuldigen van hekserij, Lyneke. Daar moet je mee oppassen.'

'En toch is dat wat ik vind. En wat ik wil.'

'Ik ook', hoorde ik moeder toen fluisteren. Ik denk niet dat het de bedoeling was dat ik het hoorde, maar dat deed ik wel. Voor ik kon reageren draaide moeder haar gezicht naar me en vroeg: 'Hoe gaat het met mijn kleine jongen?' De uitdrukking op haar gezicht was al even zacht geworden als haar stem.

'Goed', antwoordde ik in Nelis' plaats. Toen zei ik: 'En gaan zij niet weg, dan moeten wij maar gaan.'

Moeder hief haar gezicht weer op. 'Dat gaat niet. Dat weet je best. Het huis, de pacht...'

'Dat weet ik. Maar evengoed is het niet eerlijk.'

'Dat is het niet, nee. Maar zo is het leven nu eenmaal.'

Hoe kon ze dat toch zeggen? Ik kreeg zo'n zin om haar de ladder af te trekken en haar eens goed door elkaar te schudden. Misschien werd ze dan weer zichzelf, de opgewekte en zelfverzekerde moeder die ze tot voor kort was

geweest en naar wie ik zo had opgekeken, niet de afgeleefde sloof die geen seconde ophield met peren plukken om de mand op haar heup te vullen terwijl elke beweging van haar gevolgd werd door geniepige ogen.

‘Ik doe het voor jullie’, zei ze nog. ‘Ook dat weet je.’

Ik reageerde niet, maar bleef staan met mijn ogen op het gras rond mijn voeten, hopen dat ze alsnog zou afdalen. Toen bleek dat ze dat echt niet van plan was, draaide ik me om. ‘Ik ga naar Joos. Hij zal al zitten wachten.’

‘Dank je, Lyneke. En meisje...’

Iets in haar stem deed me stoppen. Ik draaide me om en keek naar haar op.

‘Ik zie je graag. Nooit vergeten.’

Haar zachte ogen en de glimlach op haar lippen sponnen me zo weer in.

‘Ik jou ook, moeder.’

‘Dan kan ik alles aan’, lachte ze en ik lachte terug, want zo was het maar net.

Op weg naar Joos kwam ik Isabeau tegen. De kans is groot dat ze me had staan opwachten achter een van de gebouwen op het erf, al net zo achterbaks als haar moeder. Dat kreng besloep me altijd.

‘Toch spijtig’, zei ze met die valse slangenstem van haar terwijl ze zich over Nelis boog en met een van haar serpentinvingers over zijn haar wreef, ‘dat dit jongetje zijn vader nooit heeft gekend of zal kennen. Het arme weesje.’

Hier had ik echt geen zin in. Het lag op het puntje van mijn tong om te vragen of zij de roddels over het vaderschap van Nelis nog niet had opgevangen – want als die klopten,

was de vader van mijn broer net heel dichtbij – maar ik slikte mijn vraag in omdat ik zelf niet tegen die verdachtmakingen kon. Alleen daarom moffelde ik mijn ergernis en weerzin weg en zei zo achteloos mogelijk: ‘Als moeder wil, heeft hij zo een vader. Mathijs staat te popelen, dat weet je toch.’

Treffender woorden had ik niet kunnen bedenken, mijn pijn trof doel. Isabeau – tot over haar oren verliefd op Mathijs – trok gifgroen weg.

‘Jij...’ begon ze, naar adem happend, de aanstelster, alsof ik haar een stomp in haar maag had gegeven. ‘Jij...’

‘Nee’, wees ik haar terecht alsof ik het tegen een klein, onnozel kind had. ‘Niet ik. Mathijs. En mijn moeder.’

Isabeau slikte hoorbaar. Toen ze zichzelf zover kreeg om een volledige zin uit te spreken, kwam haar stem er wat geknepen uit. ‘Mathijs zal nooit zo’n heks als Lizebette tot vrouw nemen.’

‘Ach’, deed ik. ‘Er is niks waarnaar hij meer verlangt. Dat weet iedereen. Maar net als iedereen weet ook mijn moeder dat jouw stiefvader dat nooit zal toestaan, en daarom houdt ze hem af. Moeder is niet dom. En een heks is ze ook niet. Als er hier al heksen zijn, dan zijn jij en je moeder het wel.’

Nu had ik Isabeau helemaal te pakken.

‘Hoe durf je?’ stoof ze op. ‘Ik...’

Het was vast niet mooi van me, maar ik kon mijn lach amper onderdrukken. Om het te maskeren vroeg ik, de onschuld zelve: ‘Zal ik Mathijs de groeten van je doen? Ik ga nu naar hem toe.’

Niet dat ook maar één haar op mijn hoofd eraan dacht om hem haar groeten over te brengen, maar als ik haar daarmee op stang kon jagen, liet ik het zeker niet. Door haar ging ik

me niet op mijn kop laten zitten! Ga nu niet denken dat ik een spotter of een kwaadspreker was, want dat was ik zeker niet. Maar Jacquemyne en Isabeau haalden het slechtste in me naar boven, en dat was niet mijn schuld, maar die van hen.

‘Je zult niet met me blijven spotten, heksenjong!’ riep Isabeau me na toen ik van haar weg liep, en ook al keek ik niet meer om, haar woorden achtervolgden me en nestelden zich in mijn hoofd.

Joos zat zoals verwacht al op me te wachten. Met een gezicht vol misprijzen keek hij me aan toen ik de werkplaats binnenkwam.

‘Waar bleef jij zo lang?’

Mijn broer werd altijd chagrijnig als hij honger had, dat was niks nieuws. Daarom negeerde ik zijn giftige blik – en de geamuseerde blikken van Floris, de andere knecht.

‘Ik ben er toch’, beet ik hem al net zo kribbig en slechtgezind toe terwijl ik hem zijn kan met pap toestak.

‘Nou zeg’, mompelde Joos. ‘Wie heeft jou gebeten?’

‘Isabeau’, had ik moeten zeggen, maar dat deed ik niet. Het had me misschien opgelucht om gewoon te vertellen wat er was gebeurd op weg naar hem, maar de aanvaring met Isabeau zat me zo ongemakkelijk dat ik mezelf er niet toe kreeg om erover te beginnen. Vooral de laatste woorden die ze me naar het hoofd had geslingerd (*Je zult niet met me blijven spotten, heksenjong!*), hadden mijn knieën week doen worden. Nu ik eindelijk kon gaan zitten, voelde ik alle kracht opeens uit me wegvloeien. Als een lege jutezak liet ik me naast Joos, die aanviel op zijn pap, op de grond zakken. Maar zelfs Joos met zijn geslubber en Floris met zijn

gesmak – dikke sneden zwartbrood at die – konden haar woorden niet overstemmen en dat bezorgde me een naar gevoel. Ik drukte Nelis, die in zijn doek op mijn knieën rustte, dicht tegen me aan als om me te beschermen tegen de herinnering aan Isabeau.

Iets van dat nare gevoel moet van mijn gezicht af te lezen zijn geweest. Niet dat mijn broer of Floris het zagen, die twee konden alleen aan hun maag denken, maar Mathijs merkte het meteen toen hij de werkplaats binnenkwam en me zag zitten.

‘Lyneke?’ vroeg hij terwijl hij zich over me heen boog en een hand op mijn schouder legde. ‘Alles goed? Je zit hier zo... Er is toch niets met je moeder?’

Ik schudde mijn hoofd en wuifde zijn bezorgdheid weg.

‘Het is niets’, zei ik terwijl ik recht krabbelde.

‘Zo zie je er anders niet uit. Ben je zeker?’

Ik forceerde een glimlach. ‘Jawel hoor.’

‘Als je moeder toch niet zo bang zou zijn voor boer Geeraert...’ zei hij met zijn handen tot vuisten gebald en zijn ogen op een punt ergens in het ijl, waarop ik niks anders wist te bedenken dan iets te hummen, waarna hij zijn ogen weer op mij richtte. Even keek hij me aan en ik deed mijn best om zeker van mijn stuk terug te kijken. Toen wilde hij zich omdraaien, maar hij bedacht zich.

‘Heb je iets speciaals te doen deze middag?’ vroeg hij.

‘Waarom?’

‘Ik moet manden leveren in Brussel en ik kan wel hulp gebruiken.’

‘En ik dan?’ Dat was Floris, die zijn laatste hap van het zwartbrood inslikte en verongelijkt opkeek.

‘Jij kunt beter verder werken. Of ben je vergeten dat die mand eind deze week af moet zijn? En als ik er niet ben, moet jij op Joos letten.’

Floris knorde maar sputterde niet meer tegen.

‘Nou?’ vroeg Mathijs me.

‘Ik kan mee’, antwoordde ik weifelend. ‘Maar wat doe ik dan met Nelis?’

‘Hij zit toch in die draagdoek. Hij kan gewoon mee.’

Dat Nelis te groot en te zwaar begon te worden zei ik maar niet. Zittend op de kar zou het wel meevallen. En een uitje naar Brussel sprak me altijd aan. Het was een heel andere wereld met die drukte in de straten, de stenen huizen, de pleinen en de markten met hun liedjeszangers en verhalenvertellers. Ze droegen bij tot het gevoel dat de wereld onmetelijk groot was en dat ze lag te wachten om ontdekt te worden. Voor even voelde ik dan de opwinding die moeder in haar kinderjaren moet hebben gevoeld toen ze met het leger meetrok. En die dag kon het me helpen om Isabeau te ontlopen en haar woorden uit mijn hoofd te bannen.

Zo kwam het dat ik wat later naast Mathijs op de bok van de kar achter de wiebelende kont van het paard op weg was naar Brussel. Daar hielp ik Mathijs de manden af te laden bij de tussenhandelaar. Het waren er heel wat: kleine, grote, diepe, ondiepe.

‘Nou meid,’ zei Mathijs na afloop, ‘alleen had ik het ook wel klaargespeeld, maar nooit op die korte tijd. Bedankt voor je hulp. Maar voor we naar huis gaan, moet ik nog enkele zaken bespreken in herberg De Roste Zwaan. Dat vind je toch niet erg? Ik trakteer je op een pint. Wat zeg je?’